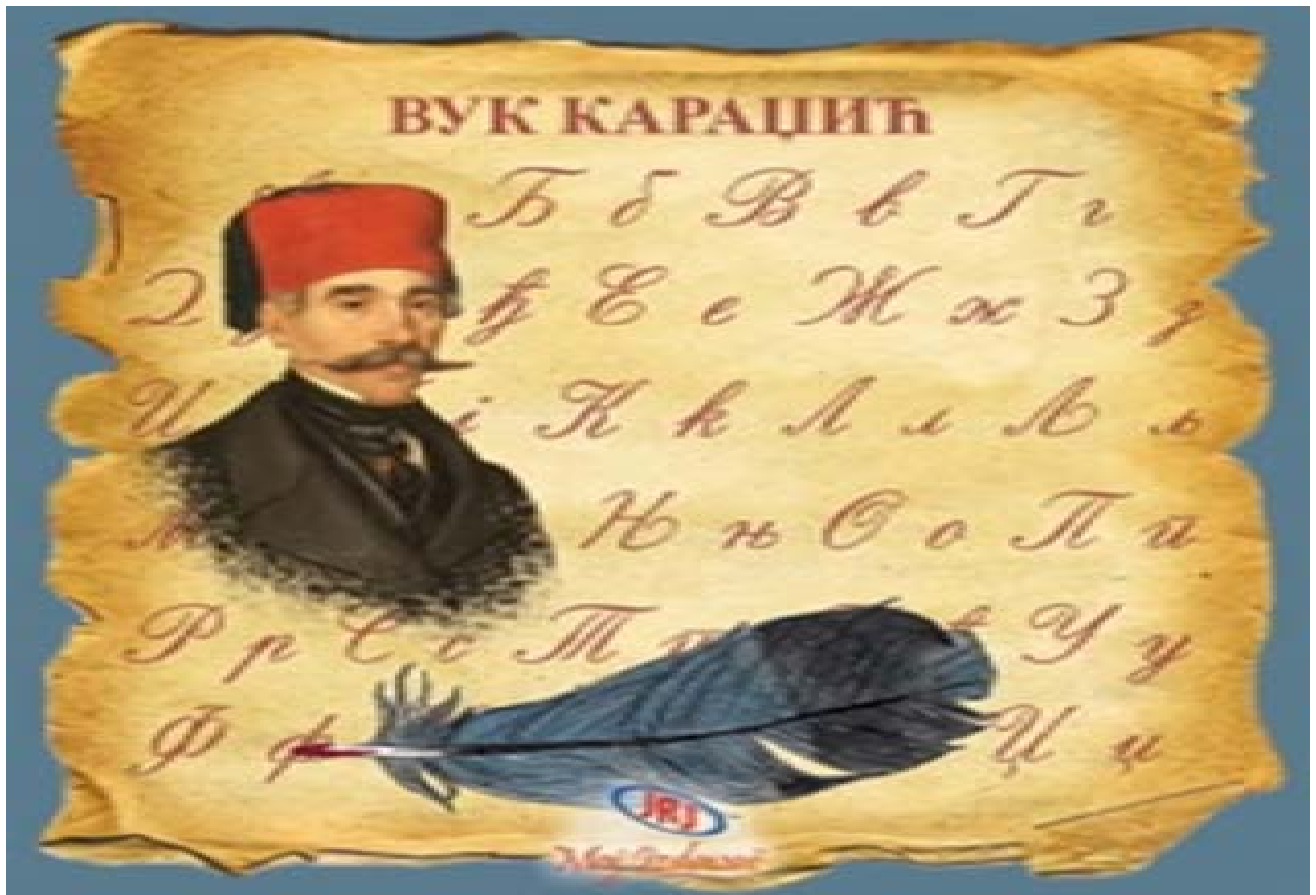

21. фебруар

**Међународни дан матерњег
језика**

Општи подаци о тематском часу

Школа	Основна школа <i>Нада Матић</i>
Место	Издвојено одељење у Гостиници
Датум	25.2.2018.
Разред	први, трећи, четврти, пети, шести, седми, осми
Наставници реализатори	Марија Петронијевић, Драгана Алексић, Душанка Грујичић, Оливера Арсић, Душица Стевановић
Час по реду	шести
Стручни подаци о тематском часу	
Тема	Међународни дан матерњег језика
Наставни предмети	Српски језик у корелацији са историјом, енглески језик, ликовна култура, физичко васпитање
Наставна јединица	Прича о језику која носи најлепше из прошлости и садашњости
Наставни облици	Фронтални, групни, рад у пару
Наставне методе	Монолошка, дијалогска, текстуална, истраживачка, кооперативна, демонстративна, илустративна...
Наставна средства	Наставни листићи за групе, папир, хамер, фломастери, маказе, припремљена игра асоцијације, панои, анкета
Специјални облик наставе	Комбинација интердисциплинарног и интегрисаног учења – хоризонтална и вертикална повезаност градива
Временска артикулација	45 минута
Образовни циљеви	<ul style="list-style-type: none"> - упознавање са традицијом обележавања Дана матерњег језика; - обрадити, утврдити, обновити и проширити знање о матерњем језику; - повезати са одговарајућим наставним садржајем из историје; - упознавање са историјским развојем српског језика; - уочавање значаја рада Стефана Немање, Светог Саве, Доситеја Обрадовића и Вука Караџића; - тематско повезивање садржаја - упознавање са архаизмима; - упознавање са англицизмима;

	<ul style="list-style-type: none"> - подстицање критичког мишљења у сагледавању неоправдане употребе англицизама; - богаћење речника.
Функционални циљеви	<ul style="list-style-type: none"> - формирање навика стицања знања из различитих извора; - развијање способности повезивања и примене претходно стечених знања из различитих области са новим садржајима, као и у овину самог наставног предмета; - подстицање креативности и стваралачког мишљења; - буђење интересовања за истраживачки рад; - развијање способности за запажање и упоређивање; - навикавање ученика на тимски рад и уважавање туђег мишљења
Васпитни циљеви	<ul style="list-style-type: none"> - развијање љубави и поштовања према српском језику; - развијање интересовања за очување матерњег језика; - развијање моторичких способности, дружења, међусобног помагања и осећаја припадности колективу; - навикавање ученика на тимски рад и уважавање туђег мишљења; - богаћење опште информисаности и личне културе.

Ток часа

Уводни део часа

Наставни предмет и разред	Садржаји
Српски језик, 8. Разред	<p>Као увод у наставну јединицу, ученик Марко Перишић чита следећи текст:</p> <p>“Језик је предак и потомак, истовремено. Језик претка је језик потомка. Ништа није толико природно у наслеђивању. Ко иде мимо тога правила остаје без ичега. Не зна ко је и одакле је”.</p> <p>Најава наставне јединице:</p> <p>ПРИЧА О МАТЕРЊЕМ ЈЕЗИКУ КОЈА НОСИ НАЈБОЉЕ ИЗ ПРОШЛОСТИ И САДАШЊОСТИ</p>
ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА	<p>Излази ученик Небојша Јевтић која носи пано на коме пише <i>ПРОШЛОСТ</i>. Наратор Марија Мијатовић за то време најављује да ћемо кренути од прошлости, од далеког 12. века. Најплеменитији прарод од којих смо постали и чије задужбине и данас чувају најлепше лице српског народа, јесте света династија Немањића.</p> <p>Учени су припремили пано са најзначајнијим задужбинама Светог Симеона и Светог Саве.</p>
Српски језик у корелацији са историјом, 8. разред	

Ученик Марко Перишић наглашава да су историјски записи, иконе, цркве, манастири, трагови који су по њима остали, сведоче да се може узвишено живети, владати и кроз духовност за себе и покољења вековима иза себе оставити мудрост као путоказ.

На његове речи се надовезује ученице Тања и Марија које нас упознаје са најзначајним историјским подацима о Стефану Немањи. Оснивач свете династије Немањића је СТЕФАН НЕМАЊА (1113- 1199). Био је Велики жупан и оснивач славне лозе Немањића која је владала Србијом преко две стотине година. У том периоду Србија је прешла пут од мале, расцепкане кнежевине до царевине и најмоћније државе на Балкану.

1196. године, на државном сабору у Расу, Стефан Немања се одрекао престола у корист средњег сина Стефана, касније Стефана Првовенчаног. Одрекавши се престола одлази у манастир Студеницу где се замонашио и узео монашко име Симеон, а затим се придружио свом најмлађем сину Растку, односно монаху Сави, на Светој гори, где њих двојица подижу задужбину Хиландар..

Након ових историјски података, Марко Перошић истиче да се Стефан Немања обично помиње као најистакнутији српски владар и зачетник чувене лозе Немањића. Међутим, мало је познато широј јавности његов аманет који је оставио нама, будућим нараштајима

Стефан Немања је на самртничкој постељи изговорио речи које је записао његов најмлађи син Растко – Свети Сава, које су завештање и опомена будућим генерацијама. Ученици износе пано на коме се налази завештање Светог Симеона, а Давид Папић нам чита завештање о језику.

Чувајте, чедо моје мило, језик као земљу. Ријеч се може изгубити као град, као земља, као душа. А шта је народ изгуби ли језик, земљу, душу?

Не узимајте туђу ријеч у своја уста. Узмеш ли туђу ријеч, знај да је ниси освојио, него си себе потуђио. Боље ти је изгубити највећи и најтврђи град своје земље, него најмању и најнезнатнију ријеч свога језика.

Земље и државе не освајају се само мачевима него и језицима. Знај да те је непријатељ онолико освојио и покорио колико ти

	<p><i>је ријечи потрао и својих потурио.</i></p> <p><i>Народ који изгуби своје ријечи престаје бити народ.</i></p> <p><i>Два народа, мило моје, могу се бити и могу се мирити. Два језика никада се помирити не могу. Два народа могу живјети у највећем миру и љубави, али њихови језици могу само ратовати. Кад год се два језика сусретну и измијешају, они су као двије војске у бици на живот и смрт. Док се год у тој бици чује један и други језик, борба је равноправна, кад почиње да се боље и више чује један од њих, тај ће превладати. Најпослије се чује само један. Битка је завршена. Нестао је један језик, нестао је један народ.</i></p> <p>Тања говори да је његов син Растко следио речи свог оца и пишући своја житија и типике уносио елементе народног језика у старословенски језик. Ствара нов језик. Први реформатор језика.</p> <p>Марија нас подсећа да је много векова касније и умни просветитељ Доситеј Обрадовић истакао да „језик има своју цену од ползе (=користи) коју узрокује“, што значи да је добар онај језик који успешно служи својој сврси, а то је комуникација међу људима.</p> <p>Када говоримо о српском језику никако не можемо заобићи Вука Стефановића Караџића. Ученици износе пано о животу и раду Вука Караџића. На његов значај нас подсећа ученик Марко Перишић. Током рада на граматички, речнику и издавању народних умотворина, Вук је почео да се бави питањем књижевног језика, који је у његово време представљао хаотичну мешавину. Доказао је да се књижевност може писти на народном српском језику, коју сви њени грађани разумеју. Захвљујући њему имамо писмо које је усавршио, па зато данас пишемо као што говоримо, завршиће Марко.</p>
Српски језик, 3. разред	Ученици трећег рада рецитију песме посвећене Вуку Караџићу, књигама, глаголима. На тај начин истичу значај срског језика и одају похвалу нашем највећем реформатору Вуку Караџићу.
Ликовна култура, 1. и 3. разред	Ученици на пану презентују радове на тему <i>Моја илустација књиге</i> , чиме су желели да нас подстакну да што више читамо, јер тиме негујемо срски језик, богатимо речник, а и развијамо машту.

Српски језик, 8.разред	<p>Подсетимо се речи које су биле уобичајене у Вуково време, тј. архаизама.</p> <p>Ученици учествују у радионици <i>Заборањене речи</i>. Ученици су обогатили свој речник и упознали се са застарелим речима српског језика повезујући их са одговарајућом речју савременог стандардног језика.</p> <p>Ученица Ана Видић нас упознаје са завештањем које нам је Вук Карацић оставио: <i>Докле год живи језик, докле га љубимо и почитујемо, њим говоримо и пишемо, прочишћавамо га, умножавамо и украшавамо, докле живи народ: може се међу собом разумијевати и умно сједињавати; не прелива се у други, не пропада.</i></p>
Српски језик, 5. разред	<p>Ученици петог разреда говоре шта за њих представља матерњи језик, који је наш матерњи језик, како га доживљавају, све с циљем да и ми размислимо о истом.</p> <p>Јасмина: Ја живим у земљи Србији и мој језик је српски. То је језик којим се људи око мене и ја споразумевамо. Зашто на питање који је мој матерњи језик ја одговарам српски? Зато што сам прве речи научила од мајке. Показујући прстићем поједине ствари, мајка ми је одговарала како се која зове и ја сам понављала за њом. Тако сам схватила да свака ствар и свако биће има свој назив и своје име.</p> <p>Алекса: У различитим земљама и на различитим поднебљима говори се различитим језицима. То су за мене страни језици.</p> <p>Василије: Волим српски језик јер је то језик моје домовине, поднебља у коме ја живим. То је за мене најлепши језик, мелодичан и хармоничан је. Тим језиком говорим, пишем, певам, мислим, сањам. Ћирилица је писмо мог народа. Слова су врло лепа и украсна.</p> <p>Веселин: Српски језик и српско писмо је усавршио Вук Стефановић Карацић у деветнаестом веку. Дотадашњи књижевни језик, обичан народ је слабо разумевао. Вук је средио азбуку од тридесет слова, чиме је омогућио лакше споразумевање. Увек се придржавам Вукових речи: „Пиши као што говориш, читај као што је написано“.</p> <p>Александра: Језик, односно говор је оно што чини човека јединственим живим бићем. Човек треба да га негује и усавршава, да чита књиге јер ће то допринети не само бољем и</p>

	богатијем речнику, већ и општој култури.
Српски језик у корелацији са ликовном културом, 4. разред	Улазе ученици у улози слова, поређани азбучним редом, изговарају најлепше речи нашег језика: анђео, Бог, вера, голуб, душа, ђак, енергија, живот, земља, искреност, јабука, кућа, љубав, мајка...
Физичко васпитање, 7. разред и 5. разред	Ученике који изговарају најлепше речи српског језика, прате ученици 5. и 7. разреда који су нам показали колико је наша ћирилица савршена. Показаће нам како слова наше азбуке изгледају када их наша тела обликују.
Српски језик, 8.разред	Наратори врше синтезу развоја језика у прошлости. Истичу да иако су Стефан Немања и Свети Сава, и Доситеј Обрадовић, и Вук Караџић живели у различитим вековима, свима њима је било једно заједничко, имали су исти циљ – сачувати матерњи језик. Ученик Небојша Јевтић пролази са паном на коме пише САДАШЊОСТ.
Српски језик, 4.разред	Ученици изводе кратак скеч који је увод у причу о српском језику у садашњем тренутку. Скеч приказује кратак разговор два модерна тинејџера: - <i>Што ми ниси лајковао статус на фејсу?</i> - <i>Сори, али нисам у фулу ових дана.</i> - <i>Ма, ок је, искулирај.</i> - <i>Кулијана сам. Ај, да блејимо сутра.</i> - <i>Ок.</i>
Српски језик, 8. разред	Наратори нас упозоравају да млади данас све чешће овако разговарају. Морамо да се запитамо шта би Вук Караџић помислио кад би чуо овај дијалог. Знамо само да га уопште не би разумео. Завештање Стефана Немање које с прочитали на почетку часа сада звучи као најцрња слутња када је реч о судбини језика. Могу ли стране речи као моћно оружје убити неки језик? Хоће ли се мали језици, у које спада и наш, наредних деценија, под утицајем глобализације и енглеског језика, мењати до непрепознатљивости.

Енглески језик,
4.разред

*Перформанс на феиш-вику је био један нонсенс на стејџу.
Уместо да буде транспарентно, креаторов селекцијн стајлинга
и кастинга манекенки је био превише клос мајндед.*

Веровали или не, ову реченицу је изговорила једна водитељка на домаћој телевизији. Уколико нисте познавалац енглеског језика, шансе да разумете шта је говорник хтео да каже су јако мале.

Сведоци смо све већег уплива речи енглеског језика у српски језик. Овакве речи називамо англицизмима. Разлози за ову појаву су различити, неки оправдани а неки не.

Са развојем информационих технологија дошло је до најезде речи за које у српском језику нису постојали адекватни термини па су се уз технологије преузимали и њихови називи. Софтвер, хардвер... само су неки од њих. Познати српски лингвисти Иван Клајн и Милан Шипка, аутори најпознатијег Великог речника страних речи и израза, сматрају да постоји оправдана потреба за увођењем англицизама у речник, те су тако своје место у трећем, допуњеном издању овог речника, место нашле следеће речи: аеробик, атачмент, аут, бизнисмен, билборд, бранч, веб, дринкер, воркшоп, фајл, дилер и многе друге

Професор на катедри за англистику Филолошког факултета у Београду Борис Хлебџ тврди да је „некада економичније и брже преузети речи из енглеског језика, и то су већ сада интернационализми. Бестселер, лаптоп, банциџампинг су дубоко укорџене речи у наш језик.

Са друге стране, неоправдана и прекомерна употреба енглеских речи, у њиховом оригиналном облику и значењу последица је и неких других фактора:

- немарни преводиоци директно преносе синџагму/ реченицу из енглеског:

„Ти не желиш да знаш“ од енглеског “You don’t want to know” (уместо српског „Боље не питај“, „Ма, не питај“ .)

– узвици на енглеском који се чују у оригиналу филма су упечатљиви, звучни и млади их лако „покупе“:

вау (wow), бај-бај (bye-bye), океј(OK), кул (cool)...

– неки српски говорници, посебно млади, сматрају да употребом енглеских речи звуче савременије и модерније.

	<p>Српски језик није изложен само упливу појединачних енглеских речи и израза. Током година, усвојили смо и читаве реченичне целине. Структура енглеске реченице заменила је структуру српске у бројним примерима. Неки од њих су и:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Шта могу да учиним за вас?“ – директан превод енглеског „What can I do for you?“- уместо српског „Изволите“. - „Моје име је...“ – директан превод енглеског „My name is...“ - уместо „Зовем се“. - „Питао ме је да се удам за њега“ – директан превод „He asked me to marry him“ – уместо „Запросио ме је“. <p>Чињеница је да су англицизми свуда око нас и да су потребни. Али њихова употреба се мора довести у склад са српским језиком, како се неке српске речи не би заборавиле. Када би се Вук данас нашао међу Србима, не би их разумео:</p> <p>„Хејтујем те што ми ниси лајковао статус на фејсу! “</p> <p>„Сори, али нисам у фулу ових дана. “</p> <p>„Ма, ок је, искулирај. “</p> <p>Ученици реализују трећу радионицу под називом <i>Волимо српски језик</i>, у оквиру које су ученици имали прилику да англицизме замене речима српског језика.</p>
Српски језик, 8. разред	<p>Ученици Ненад Миливојевић, Небојша Јевтић и Божидар Басуровић су се бавили истраживачким радом. Ненад је дошао до сазнања да када је у питању српски језик као матерњи за већину грађана Србије, домаћи лингвисти упозоравају да се наш језик нашао пред све већом најездом енглеског и да је угрожен у мери у којој су то чак и језици са великом традицијом – француски, немачки, италијански. Према проценама, готово свакодневно у свету нестане по један језик, а лингвисти прогнозирају да ће од око 6.000 језика, до краја 21. века одумрети више од половине, чак и до 90 одсто.</p> <p>Небојша је изнео обесхрабрујуће податке по наш језик:</p> <ul style="list-style-type: none"> -у Србији сваки пети становник неправилно говори и пише свој језик; -у Србији 70% основаца уопште не користи знаке интерпункције; -у Србији 33% ученика не зна да користи велико слово у писању на свом језику; -више од 60% грађана Србије не чита ништа; -25% ученика у Србији меша ћирилицу и латиницу;

	<p>-трећина ученика у Србији пише слово w уместо слова в, а на месту слова и, користи у;</p> <p>-90% ученика у својим саставима користи енглеске речи;</p> <p>-налазимо се на 43. месту од 72 државе по функционалној писмености</p> <p>Желевши да сазнамо колико се сви ми и присутни бринемо о српском језику, Божидар Басуровић је припремио анкету коју је поделио присутним. Сви присутни ће попунити дату анкету, на основу које ћемо утврдити да ли ми негујемо српски језик кроз свакодневни говор.</p>
<p>ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА</p> <p>Српски језик, 8. разред</p>	<p>Наратори истичу да се у данашњем свету не може се живети без енглеских речи, али их треба преузимати и прилагођавати са мером и знањем. Износе основне податке о Међународном дану матерњег језика:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Генерална скупштина УНЕСКО је 1999. године прогласила Дан матерњег језика, у знак сећања на студенте који су 21. фебруара 1952. године убијени у Даки у Источном Пакистану, данас Бангладешу, јер су протестовали због тога што њихов матерњи језик није званични. - Чланице Организације УН за образовање, науку и културу (Унеско) обележавају међународни Дан матерњег језика у циљу промовисања језичке културе, разноврсности и вишејезичности. <p>Истичу да је с истим циљем припремљен и овај час. Не можемо протерати англицизме, али можемо да чувамо и негујемо српски језик. Не смемо заборавити српске речи у жељи да звучимо модерно. Сетимо се Феме. И она је хтела да се изражава модерно, али је тиме само потврђивала да је једна покондирена тиква.</p>

ЕВАЛУАЦИЈА: Присутни су замољени да на другој страни дате анкете, помоћу смајлија или једне српске речи, изразе своје утиске о протеклом часу.

ПРИЛОЗИ

Прилог број 4

Асоцијација

А	Б В	Г	
оперативни	љубав	становништво	официјелни
структура	дом	пук	дефинитивно
органи	стабло	врата	писмо
уређеност	глава	Срби	саопшење

Прилог број 2 АРХАИЗМИ

механа	кафана
куршум	метак
астал	СТО

ћуприја	мост
терзија	кројач
војна	рат
алас	рибар
писменица	граматика

видар	лекар
бојација	молер

Прилог број 2 АНГЛИЦИЗМИ

РАЧУНАР	КОМПЈУТЕР
ЗЛОНАМЕРАН	МАЛИЦИОЗАН
ОБРАЗОВАЊЕ	ЕДУКАЦИЈА

ПОЧЕТАК	СТАРТ
ВРЕДНОВАЊЕ	ЕВАЛУАЦИЈА
ПРИТИСАК	ТЕНЗИЈА
ГРАЂАНСКИ	ЦИВИЛНИ
ПРИЈЕМНИК	РИСИВЕР

--	--

Прилог број 4

Анкета

Да ли ви негујете српски језик?

- Пишем ћирилицом да не
- Избегавам да користим стране речи да не
- Обраћам пажњу на свакодневну употребу српског језикада не
- Пишем ћирилицом само када попуњавам документа да не
- Користим енглеске речи и скраћенице да не